

SÍLA DOMOVA

Blanka Kubešová

Chebsko 50. let, západní pohraničí a místo mého dětství, kde jsme rok co rok s bráchou Jerryem trávili prázdniny, nebylo zdaleka tak idylické, jak mi utkvělo ve vzpomínkách. Přesto byla právě tahle doba při pohledu nazpět jednou z nejhezčích v mém životě.

Můj děda sem byl odvelen na řízení vodní elektrárny na Ohři. Přehrada s elektrárnou ležely na samotě jen kousek od hranic. Tady uprostřed přírody v houfu domácích zvířat jsme se naučili nepovažovat člověka za pána tvorstva, ale vážit si a respektovat všechno živé, každého živého tvora. Možná jsem se právě tady naučila cítit nezaměnitelnou vůni domova.

Městskou holku okouzloval půvab a idyla samoty. Široko daleko nikde živáčka, kam oko dohlédlo nic než louky a řeka a lesy, lesy... Ohře, která tekla kolem domu, byla plná ryb, brácha ještě dnes vzpomíná, jak se daly chytat málem do ruky. Často jich bylo tolik, že se sekaly kachnám a slepicím, tuhle pochoutku milovaly. Úhoře babička nakládala, tohle byla zase pochoutka pro nás větší. Romantice tohoto místa nemohla ublížit dokonce ani denní a hlavně noční střelba, která se tu často hluše ozývala.

Do lesa jsme chodili nejčastěji s babičkou vybavenou nepostradatelnou propustkou do pásma. O houby se tu zakopávalo, a to doslova. Stály tu strážní věže a pozorovatelný, jenom na Chebsku jich bylo asi čtyřicet, možná víc, a do některých byl zavedený i telefon. Nikde tu nebyla jediná orientační tabule, jediný ukazatel, jen cedule Pozor – Hraniční pásmo – Vstup jen na povolení a o kus dál upozornění, že tady se stříli bez výstrahy. Nejpozději v těchto místech všechna legrace končila. Od osmačtyřicátého se tu střílelo legálně, krátké Stůj, někdy ani to ne, muselo stačit. Utíkaly jich desítky. Před represáliemi, za svobodou i za lepším životem. Narušitelé hranic, jak se jim říkalo, byli zastřeleni, další zabiti při pokusu zdolat elektrické zátarasy a nejvíc tzv. kopečkářů končilo na dlouhá léta za mřížemi.

Nejraději jsme s babičkou chodívali na nedalekou autostrádu, která ještě do nedávna spojovala Cheb s Norimberkem. Teď byla rájem hadů vyhřívajících se tu na asfaltu, po krajích zarostla smrčím, nízkými borovičkami a klečí. Sem se dalo chodit na

houby rovnou s nůsí, nosili jsme domů košíky plné kozáků a „krvavých“ křemenáčů, nikdy v životě jsem jich už pak tolik neviděla.

Občas se na obchůzce stavili vojáci Pohraniční stráže. Sloužili tu většinou mladí kluci zdaleka, kterým se stýskalo a které děda nenápadně povzbuzoval k sdílnosti pivem s rumem, o jehož síle jsme se měli s bráchou brzy přesvědčit. Jerry po téhle pochoutce ještě doběhl do kadibudky, já už jsem nestačila a pivo s rumem ochutnali i brouci a žížaly na hnojišti.

Sotva dva tři kilometry od nás ležela poslední nejzápadněji položená obec vesnice Mühlbach přejmenovaná na Pomezí, ale tenhle název se mezi místními neujal. Měla pouhých pár set obyvatel, ale tisícovku vojáků,. Tudy projížděly vlaky do Německa. Krátce zabrzdily a celá oblast okolo se osvítila světlomety. Vojáci se psy udělali řetěz kolem celého vlaku a další procházeli vagon po vagonu. Dráha byla vzdušnou čarou tak blízko, že jsme se na toto hrozivé divadlo a prudkou záři světlometů dívali z patra domu, z oken naší ložnice. Smysl a význam tohoto dění mi dlouho unikalo, ale jak jsem nabírala rozum, a především pod vlivem bráchovy osvěty, mi začalo docházet, koho a proč tady mají tihle vojáci hlídat a na jakou zvěř se tady v lesích líčí pastě.

Asi deset kilometrů proti proudu Ohře byla další malá elektrárna, kterou ovládali pouze vojáci. K menším problémům sem coby odborníka občas přizvali i dědu. Jerry, který ho jednou doprovázel, se uhranutě díval do vody nad jezem a říkal si, ta voda, to už je Německo!

„Prosím tě, co bys tam dělal?“ ptali se ho doma. Brácha, který už jako sotva 10letý kluk jasně věděl, že země obehnaná dráty není pro něj, měl o tom jasnou představu.

„Otevřel bych si bordel!“ odpověděl bez váhání. Nápadů, jak zdolat několikery ostnaté dráty, každý o výšce asi dva metry, měl celou řadu od vysokých chůd na způsob žebříku až po podzemní tunely. S věkem plány neustále vylepšoval, sportovním letadélkem nebo balonem, by to přece muselo vyjít?

„To nemusíš utíkat, jeden velikej bordel máme i tady,“ odušil děda a odešel na dvůr zchladit si žáhu na slepici, která dírou v plotě chodila zanášet do kopřiv.

„Snášet se má doma,“ uzavřela babička a postavila na kamna vodu, aby slepici spařila a oškubala.

Tu noc se psi rvali ze řetězů jako zběsilí a brzy ráno vedli vojáci Pohraniční stráže člověka v rozdrbaných kalhotách. Teprve když přišli blíž, bylo vidět, že je to kluk jen o něco starší než Jerry, vypadal uštvane a vyděšeně a po tváři se mu mazaly slzy. O boty cestou přišel, jak ho hnali mlázím a trním. Babička rychle vařila meltu a kafáče, ze kterých se ještě kouřilo, podávala přes plot pohraničnickům.

„Tomu ne! Ten by zasloužil spíš nařezat, jakýpak kafe!“ vyrazil mladíkovi hrnek z ruky jeden z vojáků. „Vtáčik hovorí, že neutekal, že prišiel od Norimbergu, že sa chcel vrátiť! Už ste počuli niečo také?“ přidal se smíchem druhý. „Tak to sme tu ešte nemali!“ Voják se při představě odměny v podobě vytouženého opuštěného opušťáku znovu obhrouble zasmál.

Mladík pomalu zvedl oči ze země a hřbetem ruky setřel slzy. „Chtěl jsem domů,“ špitl.